

## **FRIVILLIGA LÄKARE OCH SJUKSKÖTERS KOR VID DE MOBILA MOTTAGNINGAR SOM DRIVS AV PHYSICIANS FOR HUMAN RIGHTS ISRAEL (PHRI)**

**Bakgrund:** Physicians for Human Rights Israel (PHRI) startades 1988 för att bistå skadade under det första stora palestinska upproret på Västbanken. Verksamheten utvidgades senare till att värna rätten till hälsa för även grupper inom Israels gränser. En ytterligare uppgift utgörs nu av medicinsk vård och socialt bistånd till utvisningshotade gästarbetare från norra Afrika och som bott under många år i Israel. Organisationen bedriver även politiskt påtryckningsarbete för att förbättra villkoren för palestinier och gästarbetare i Israel. PHRI tilldelades 2010 Right Livelihood Award, det så kallade alternativa Nobelpriset.

1989 påbörjades en verksamhet med så kallade Mobile clinics. Dessa flyttbara enheter består av grupper frivillig hälso- och sjukvårdspersonal som tillsammans med palestinska kollegor upprättar en tillfällig mottagning på lördagar i en skola eller annan lokal på Västbanken. Palestinier kan söka som patienter för sjukdom och erbjuds rådgivning i mödra- och barnhälsofrågor.

På flera sätt liknar PHRI Rosengrenska stiftelsen i Göteborg, vid vilken jag själv är och har varit frivilligläkare i drygt 15 år. Rosengrenska har en vårdförmedling där papperslösa flyktingar får råd om hur deras medicinska behov kan tillgodoses, ger i viss mån egen medicinsk och psykologisk behandling, samverkar med Svenska Kyrkan för ekonomiskt bistånd till framför allt barnfamiljer utan giltigt uppehållstillstånd, utgör en påtryckningsgrupp för papperslösas rätt till vård och står till tjänst med expertkunskap för myndigheter, universitet och andra delar av civilsamhället. I Sverige bedrivs liknande arbete av också Röda Korset och Läkare i världen. – Men, PHRI är en avsevärt mycket större organisation än motsvarande svenska med sina många heltidsanställda medarbetare och ett stort antal frivilliga.

Erfarenheter från Tyskland, där stor aktivitet inom civilsamhället bedrivits med medicinsk vård och politiskt påtryckningsarbete för rätten till vård för gömda och papperslösa flyktingar, har visat att det inom sådan verksamhet kan uppstå både osäkerhet och motsättningar om vilken roll humanitära insatser kan och bör spela. Frivilliga gör erfarenheter i sitt arbete som de tolkar på olika sätt och det är inte ovanligt att medarbetare utvecklat betänkligheter mot idén med humanitärt bistånd.

**Syftet** med föreliggande studie är att öka kunskapen om medicinskt biståndsarbete i allmänhet och i synnerhet den typ av bistånd som, vid sidan av direkta medicinska insatser, har också en politisk inriktning. -- **Frågeställningarna** är vilka motiven är för frivilliga att delta i den del av PHRI:s verksamhet som vi valt att studera, den mobila mottagningen och vilka erfarenheter deltagare gjort? Vilka eventuella betänkligheter mot denna typ av verksamhet kan frivilliga som deltar ha?

**Genomförande:** Forskare från Sverige deltar som bisittare i den mobila klinikens verksamhet. Individuella intervjuer med frivilliga sjuksköterskor och läkare görs. Öppna frågor med analys enligt traditionen för så kallad kvalitativ metodik där målsättningen är att sammanföra enskildas erfarenheter till allmänna kategorier som kan förstås som uttryck för läkares och sjuksköterskors uppfattning om sin egen yrkesfunktion, sin önskan att bidra i

arbetet för ett bättre samhälle och hur eventuella betänkligheter mot denna typ av verksamhet kan förstås?

En första intervjuserie görs av en student på läkarprogrammet Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet, Hannah Dolata, med handledning på plats och via nätet av projektledaren. Den första intervjuerien redovisas som studentens vetenskapliga examensarbete på utbildningens 10:e termin. Fortsatta intervjuer görs av projektledaren. Studien kommer att redovisas som artikel i vetenskaplig tidskrift.

De etiska aspekterna på studien utgörs av att den rör de intervjuades politiska, religiösa och livsåskådningsmässiga inställning. Inga frågor om privata förhållanden kommer att ställas. Deltagarna ges möjlighet att dra sig ur studien om och när de så önskar. En kodnyckel med individuppgifter förvaras oåtkomlig för obehöriga.

**Betydelse:** Studien kan öka kunskapen om villkor, möjligheter och begränsningar för medicinskt bistånd som görs inom civilsamhället. Särskilt kommer att belysas politiska och livsåskådningsmässiga aspekter på humanitärt bistånd i organisationer som samtidigt tar sig uppgiften att utgöra en påtryckningsgrupp i samhälle.